

"İman izandır... Hakkı kabul ve tasdiktir." İzah eder misiniz? Neyi eksik yapıyoruz da okuyup anladıktan sonra hakikati uygulayamıyoruz?

"İslamiyet iltizamdır; iman izandır. Tabir-i diğerle, İslamiyet, hakka tarafgirlik ve teslim ve inkiyaddır; iman ise, hakkı kabul ve tasdiktir."(1)

İzan, kelime olarak **basiret, anlayış ve teslim olup itaat etmek** manalarına geliyor. Bir diğer manası ise, bir şeyin hakkaniyetine ve doğruluğuna **kalp ve akıl ile beraber karar vermek** demektir. Bazen kalb bilir, akıl bilemez, bazen akıl bilir, kalp karar veremez. **İzanda** ise, **hem akıl hem de kalp, şuur ve idrak içindedir.**

İzan, bir şeyin şuurunda olmak ve onu küllî ve ihata ile idrak etmek demektir. Neticesi ise **imtisal** yani itaat etmektir. Yani, her şeyini etraflıca anladığı ve kabul ettiği şeye, şuurlu bir şekilde **uymak ve itaat etmektir.**

Akıl her şeyin suretini, şeklini ve sebebini anlamaya yarar. Aklın idraki sınırlıdır. Halbuki kâinatta cereyan eden her şeyin bir de içyüzü, **melekût ciheti** ve hikmeti vardır ki, işte insanın bu cihetleri anlaması iz'an ile olur. Yani **akıl ilimle alakalı iken, izan ise hikmet ile alakalıdır.**

Akıl ve ilim, hikmet ve izanın mukaddemesidir. **Akıl ve ilim** merhalesi geçilmeden **izan ve hikmete** ulaşamaz. Bu açıdan ilim ile hikmet, akıl ile iz'an iç içedir ve bir merhalenin basamaklarıdır.

Bir insanın bir şeye tam manası ile gönül verip itaat edebilmesi için hem akıl ve ilim hem de izan ve hikmet şuuruna erişmesi gerekiyor. İnsanlarda eksik olan ekseriyetle iz'an ve hikmettir.

Hikmet; ilim, sır, gaye, fayda ve felsefe gibi manalara gelir.

Hikmet; hakkı hak bilip ittiba etmek, batılı batıl bilip ictinab etmektir.

Hikmet; kâinatı, varlıkların yaratılış gayesini ve faydalarını bilmektir.

Hikmet; her türlü ifrat ve tefritten uzak durarak sırat-ı müstakim üzere yaşamaktır.

Hikmet; eşyanın hakikatini idrak etmektir.

Hikmet; ahlak-ı ilahiyye ile ahlâklanmaktır.

Büyük âlim Merhum Elmalılı Hamdi Yazır da şöyle der:

“Hem ilim, hem amel-i salih, hikmetin esası ve temelidir.”

İnsan namazın ehemmiyetini akıl ve ilim açısından çok iyi biliyor, ama kalb iz’an bakımından kifayetli bir basirete ve kemale ulaşamadığı için, namazını kılmıyor, kılsa bile huşû’ içinde eda edemiyor.

Aklın gördüğünü kalb göremiyor ise bu iz’andan mahrumiyettir. **Aklın gördüğünü kalb iz’an edecek ki, amel kemaline ermiş olsun.** İlimin hikmete dönüştürülmesinde temel köprü iz’an oluyor. Kişi ilmini iz’an ile hikmete dönüştüremiyorsa, yani aklın anladığı bir hususu kalb idrak etmiyorsa noksan oluyor, demektir.

Kalp, idrak edip kabullenemediği bir şeye, yani **izan etmediği** bir hususa itaat etmek istemez.

Kısaca **“izan” dediğimiz şey, ilmin kalb ile irfana çevrilme ve hazmedilmesidir.** Kalbin hazmetmediği, sindiremediği bir şeyi, insanın şevk ve heyecan ile yaşaması mümkün olmuyor.

İlmimizi, irfana ve hikmete dönüştürmenin en tesirli ve kısa yolu **tefekkürdür.** İlim tefekkür ile hayata geçirilemediği müddetçe kalpde iz’an teşekkül edemiyor. Bu bakımdan, tefekkürde derinleşmek lazım. Bu hakikati Üstadımız Lemeat adlı eserinde geçen **“Dimağda Meratib-i İlim Muhtelifedir, Mültebise.”**(2) bahsinde geniş anlatmıştır.

“Nur-u akıl, kalbden gelir” bir kaide-i esasiyedir.

Konuya açıklık getirecek bu dersimizi de seyredebilirsiniz

<https://sorularlarisale.com/video/insan-bildiklerini-neden-yasayamiyor>

Dipnotlar:

1) bk. [Mektubat, Dokuzuncu Mektup.](#)

2) bk. [Sözler, Lemeât.](#)